PARS PRIMA

I. Pravilne oblike

1. Vstavite pravilno obliko besede v oklepaju:

Navedeno latinsko besedilo je vzeto iz dela Erazma Rotterdamskega *Familiarium colloquiorum formulae*. Dijaka Hieronim in Nikolaj se dogovarjata za partijo tenisa v dvojicah:

Hieronymus: *Utra pars prior evicerit tres lusus,* _____ **(*is*)** *victa pendet sextam drachmae partem. Sed* _____ **(*hic*)** *condicione, ut quidquid e victoriis* _____ **(colligo)**, *consumatur in convivium, ad quod pariter vocentur* _____ **(omnis)**.

Nicolaus: *Placet. Superest igitur, ut partes* _____ **(sortior)**. *Nam sumus fere pares omnes, ut non admodum referat, cui quis iungatur.*

Hieronymus: *Tu tamen me longe* _____ **(*peritus*)** *es.*

Nicolaus: *Sum, sed tu felicior es.*

Hieronymus: *Etiam hic valet fortuna?*

Nicolaus: *Illa ubique regnat.*

Doseženih točk: _____ /6

2.) Dopolnite z ustreznim odvisnim stavkom:

*Nescio,*_____. (kaj hočeš reči)

*Faciam,*_____. (kar bom mogel)

*Ubii Caesarem orabant,*_____. (naj jim pomaga).

Doseženih točk: _____ /6

II.
Romul in Rem

Certabant autem fratres, uter nomen urbi novo daret, uter conditam regeret. Postremo augurium agere eis placuit, priori Remo augurium venit, sex vultures.

Vix nuntiatus augurium erat, cum duplex numerus Romulo se ostendit. Itaque utrumque sua multitudo salutabit regem: alteri enim tempore rem decerni

contendebat, alteri numero avium. Ira inflammati cum ab altercationem ad caedem rapti essent, in turba ictus Remus cecidit.

Prevod:

Brata pa sta tekmovala, kdo bo dal ime novemu mestu in kdo mu bo po ustanovitvi _____.

Potem sta sklenila izvesti prerokovanje iz ptičjega leta.

Remu se je prikazalo znamenje prvemu, in sicer šest jastrebov. Komaj je bilo znamenje objavljeno, že se je Romulu prikazalo dvojno število.

Zato je vsakega izmed njiju njegova množica pozdravila kot kralja, kajti eni so trdili, da se izid določa po času, drugi pa, da po _____ _____.

Potem ko jih je, podžgane od jeze, od _____ zaneslo v krvav pretep, je Rem, ranjen v _____, padel.

1. Vstavite manjkajoče besede v slovenskem prevodu.

Doseženih točk: _____ /5

2. V latinskem besedilu je pet slovničnih napak. Označite in popravite jih.

Doseženih točk: _____ /5

3. Stavek *priori Remo augurium venit* pomeni 'Remu se je prikazalo znamenje prvemu'.

Po tem zgledu prevedite v latinščino stavek 'Romulu se je prikazalo znamenje (kot) zadnjemu'.

_____

Doseženih točk: _____ /2

III.
Pregovori

1.) Pripišite slovenski pregovor, ki po smislu ustreza latinskemu reklu:

Prior tempore, potior iure. _____

Certa amittimus, dum incerta petimus. _____

Factum infectum fieri non potest. _____

Colubra non parit restem. _____ (*restis, -is* 'vrv.)

Vestis virum reddit. _____

Doseženih točk: _____ /10

IV.
Latinščina v angleščini

Preberite naslednje angleško besedilo:

Peter Mandelson: *Not an issue for the WTO* (Washington Post, 1. 4. 2005.)

The question now is, what can be covered in step one? The American side insists on elimination of E.U. launch aid. Here is how it works: Since 1992 European governments have committed some $3.7 billion to Airbus for its new ventures; all this investment, including interest, must be repaid by the company, on the basis of a levy for each plane sold. Once that initial investment is repaid, the company pays royalties on additional sales. It's a win-win arrangement: Airbus pays the nations back as it is able to sell its planes, and over time the governments concerned make a handsome profit. This system ultimately causes far less distortion than the support Boeing receives. Since 1992 Boeing has benefited from research and development grants worth more than $20 billion, mostly through NASA and the Pentagon. Washington state will give it tax incentives worth $3.2 billion over 20 years and $4.2 billion in subsidies for physical improvements of its plants and infrastructure. Boeing also receives about $200 million a year through a federal tax loophole called the Foreign Sales Corporation program, which has already been ruled illegal by the WTO. In contrast to the E.U. investment in Airbus, none of these subsidies needs to be repaid.

1.) V latinsko-slovenskem slovarju poiščite ustreznico za podčrtane angleške besede.

2.) Na podlagi latinske ustreznice ugotovite slovenski pomen angleške besede.

	latinska ustreznica	slovenski pomen angleške besede
question	_____	_____
insists	_____	_____
elimination (e- + limin-)	_____	_____
committed	_____	_____
investment (in- + vest-)	_____	_____
interest	_____	_____
initial	_____	_____
additional	_____	_____

nations	_____	_____
profit (pro- + fi-)	_____	_____
ultimately	_____	_____
causes	_____	_____
distortion	_____	_____
support	_____	_____
benefited	_____	_____
incentives (incend-)	_____	_____
subsidies	_____	_____
infrastructure (infra- + struct…)	_____	_____
federal	_____	_____
illegal (in + leg-)	_____	_____

Doseženih točk: _____ /20

PARS SECUNDA

Odlomka, ki sta navedena spodaj, sta iz dela *Historia Alexandri Magni*, ki ga je napisal rimski zgodovinar Curtius Rufus (1. stoletje po Kr.). Opisujeta dogodke pred bitko pri mestu Isos na južni obali Male Azije, kjer se je Aleksandrova makedonska vojska leta 333 pr. Kr. spopadla s Perzijci.

I.

Perzijski kralj Darej ob pregledu svojih čet prosi grškega prebežnika Haridema, naj mu pove, ali se mu zdi perzijska vojska dovolj močna za spopad z Makedonci. Haridem mu odgovori:

Hic exercitus tanti apparatus, haec moles, tot gentium et totius Orientis excita sedibus, suis finitimis potest esse terribilis: nitet purpura auroque, fulget armis et opulentia, quantam homines, qui eam non viderunt, animis concipere non possunt. Macedonum acies torva sane et inculta est, sed clipeis hastisque

immobiles cuneos et conferta robora virorum tegit. Ipsi phalangem vocant, peditum stabile agmen. Vir viro, armis arma conserta sunt; ad nutum monentis intenti, sequi signa, ordines servare didicerunt; quod imperatur, omnes exaudiunt. Obsistere, circumire, discurrere in cornu, mutare pugnam, non duces magis quam milites sciunt. Ac ne auri argentique eos studio teneri putes: fatigatis humus cubiculo est; cibus, quem occupant, eos satiat; tempora somni eis breviora quam noctis sunt. Iam Thessali equites et Acarnanes Aetolique, invicta bello manus, fundis, credo, et hastis igne duratis repellentur! Pari robore opus est: in illa terra, quae hos genuit, auxilia quaerenda sunt; argentum istud atque aurum ad conducendum militem mitte.

(3, 2, 12–17)

1.) Prevedite odlomek v slovenščino.

_____

_____

Doseženih točk: _____ /30

2.) Odgovorite na vprašanja:

a) Katere so po Haridemovem mnenju prednosti perzijske vojske?

_____

Doseženih točk: _____ /3

b) In katere so prednosti makedonske vojske?

_____

Doseženih točk: _____ /3

c) Kateri vojski pripisuje več možnosti za zmago?

_____

Doseženih točk: _____ /2

cc) Kakšno rešitev predlaga kralju?

_____

Doseženih točk: ____ /2

č) Kaj hoče o makedonskih vojakih povedati z zvezo *tempora somni eis breviora quam noctis sunt*?

_____

Doseženih točk: ____ /2

II.

Opis razporeditve čet na perzijski in makedonski strani pred bitko:

Acies autem hoc modo stetit. Nabarzanes equitatu dextrum cornu tuebatur additis funditorum sagittariorumque viginti fere milibus. In eodem Thimodes erat, Graecis peditibus mercede conductis triginta milibus praepositus. Hoc erat haud dubium robur exercitus, par Macedonicae phalangi acies. In laevo cornu Aristomedes Thessalus XX milia barbarorum peditum habebat. In subsidiis pugnacissimas locaverat gentes. Ipsum regem in eodem cornu dimicaturum tria milia delectorum equitum, adsueta corporis custodia, et pedestris acies, quadraginta milia, sequebantur; Hyrcani deinde Medique equites, his proximi ceterarum gentium, ultra eos dextra laevaque dispositi. Hoc agmen, sicut dictum est, instructum VI milia iaculatorum funditorumque antecedebant. Quidquid in aliis angustiis adiri poterat inpleverant copiae, cornuaque hinc a monte, illinc a mari stabant: uxorem matremque regis et alium feminarum gregem in medium agmen acceperant. Alexander phalangem, qua nihil apud Macedonas validius erat, in fronte constituit. Dextrum cornu Nicanor, Parmenionis filius, tuebatur: huic proximi stabant Coenos et Perdiccas et Meleager et Ptolomaeus et Amyntas, sui quisque agminis duces. In laevo, quod a mare pertinebat, Craterus et Parmenio erant, sed Craterus Parmenioni parere iussus. Equites ab utroque cornu locati: dextrum Macedones Thessalis adiunctis, laevum Peloponnesii tuebantur. Ante hanc aciem posuerat funditorum manum sagittariis admixtis. Thraces quoque et Cretenses ante agmen ibant, et ipsi leviter armati.

(3, 9, 1-9)

1.) Odgovorite na vprašanja:

a) Katere makedonske poveljnike našteva pisec?

_____

Doseženih točk: ____ /5

b) Kdo je poveljeval levemu krilu makedonske vojske?

_____

Doseženih točk: ____ /2

c) Koliko grških plačancev se je borilo na perzijski strani?

_____

Doseženih točk: ____ /2

2.) V spodnjo skico z ustrezno črko zaznamujte položaje, kjer so bili:

T Timodes

D perzijski kralj (Darej)

AR Aristomedes

AL Aleksander

P Parmenion

MONS

MARE

levo krilo

desno krilo

sredina

desno krilo

sredina

levo krilo

M

A

C

E

D

O

N

E

S

P

E

R

S

A

E

Doseženih točk: _____ /10

Tukaj misli perzijsko vojsko.

Rodilnik ednine.

'prebivališč'.

Nanaša se na *opulentia*.

'to imenujejo'.

non duces magis quam milites: 'vojaki nič manj od poveljnikov'.

'ki si jo na hitro pripravijo'.

Spada še k *tempora.*

'brž'.

'tesalski'.

'Akarnanci in Ajtolci'.

Namreč v bitki, ki bo sledila.